

Ergenlik, çocukların hem fizyolojik açıdan hem de duygusal açıdan büyük değişimler gösterdiği bir dönemdir. Bu büyük değişimlerin doğal bir sonucu olarak da ergenin davranışlarında farklılıklar görülür. Eğer bu davranış farklılıkları anne-babalar tarafından doğru anlaşılmasa bazı sıkıntılar yaşanabilir. Onun için anne-babaların ergenlerin davranışlarını anlayabilmesi son derece önemlidir.

Ergenlik dönemi hayatın en önemli evrelerinden birisidir. Artık çocukluk bitmekte ve yetişkinliğe adım atılmaktadır. Devlet ve Yaratıcı nezdinde sorumlu olma dönemi başlamak üzeredir.

Vücut fizyolojik olarak anne-baba olmaya hazır hale gelir bu dönemde. Duygular da bu dönemde coşarak fiziksel gelişimi destekler. Çocuklar geleceği pek önemsemezlerken, ergenler gelecek kaygısı ile yaşamaya başlarlar. Artık hayatın bir evresi son bulurken yeni bir evresi başlıyordur.

İşte bu geçiş döneminde ergenin davranışları farklı çizgiler izler. Anne-babalar bu davranışları yorumlamakta zorlanır. Çoğu zaman da kaygılanmaya başlar. Aslında ergenler davranışlarıyla kelimeler ile söyleyemedikleri çeşitli mesajlar vermek istemektedirler. Bu mesajlar kısaca şöyledir:

Asilik-Başkaldırı

Ergenlerde görünen davranışların başında asilik ve başkaldırı gelir. Ergen otoriteye karşı durur. Kendisine zorla yaptırılmak istenen şeyleri reddeder ve karşısında durur. Kuralları çiğnemekten keyif alır. Bu davranışı ile ergen şunu demek ister: "Hayatımın kontrolü benim elimde. Ben artık çocuk değilim. Kendi kararımı kendim veririm."

Farklı kıyafetler ve saç tipi

Gençler genelde anne-babalarının onaylamadığı farklı kıyafetler giyerler. Saçlarını değişik şekillere sokarlar. Bunlar genelde yaşadıkları dönemin modasını yansıtır. Genç bu dönemde anne-babasının taleplerini dinlemek yerine bulunduğu arkadaş çevresinin beklentilerine yönelik hareket eder.

Bu hareketleri ile genç şunu der: "Ben büyüdüğümü arkadaşlarıma ispat etmeliyim. Eğer onlar gibi davranmazsam arkadaşlarım benim henüz yeterinde büyümediğimi düşünür ve beni aralarına almak istemezler. Bu nedenle onların beklentilerine uymalıyım. Üstelik ben bir birey oldum, bırakın kendi giyeceğime saç tipime ben karar vereyim."

Odaya kapanma-Kapı kilitleme

Gençler ergenlik dönemi ile kendilerini odaya kapatmaya, bazen de kapıları uzun süre kilitli tutmaya başlarlar. Bu durum anne-babaları rahatsız eder. Odada ne yaptıklarını, dahası neden böyle davrandıklarını merak ederler.

Bu davranışı ile ergen şunu demek ister: “Yalnız kalmaya ihtiyacım var, artık benim de mahremim ve sırlarım olmalı, kendi köşeme çekileceğim ve kimsenin beni rahatsız etmeyeceği zaman ve mekana ihtiyacım var.”

Kendi fikrini doğru fikir olarak görme

Ergenlik döneminde gençler genelde anne-babalarının fikirlerine pek itibar etmezler. Anne-babalarının doğruyu pek bilmediklerini, günümüz düşüncesini yakalayamadığını düşünürler. Kendi düşüncelerinin daha doğru olduğuna inanırlar. Anne-babalarının tecrübelerini yok sayarlar. Bu durum anne-babaları oldukça kızdırır. Çünkü tecrübeye kulak vermeyip ille de kendi fikrinde direten ve hata yapmak için acele eden bir genç vardır karşılarında.

Genç bu davranışı ile şunu demektedir: “Ben anne babamın kopyası olmak istemiyorum, kendim olmak istiyorum. Sizin tecrübeleriniz olabilir ama aynı şeyleri ben de tecrübe etmek istiyorum. Dinleyerek değil, tecrübe ederek öğrenmeye ihtiyacım var.”

Atalet

Ergenlerde görülen diğer bir davranış özelliği atalet olarak da adlandırılan genel tembellik halidir. Ergen yerinden kıvıldamak istemez. Onu bir koltuktan bir başka koltuğa geçirmek neredeyse imkansızdır. Okuldan gelince kıyafetini değiştirmesi, odasındaki eşyaları bir yerden başka bir yere taşıması ona çok zor gelir. Annesi ergenin bu dağınıklığını önlemek için sürekli ikaz eder. Çorabını yerden kaldırması için belki 20 defa söylenir. Bu durum anneyi gerdiği gibi ergenle anne-arasındaki iletişimi de zedeler.

Ergen bu davranışı ile şunu demektedir: “Vücudumda, duygu dünyamda, kişiliğimde, bedenimde, sosyal hayatımda o kadar hızlı değişimler oluyor ki, bu değişimler tüm enerjimi alıyor.”

Sakarlık

Ergenlikte sık görülen bir durum da sakarlıktır. Ergen kırıp dökme konusunda maharetlidir. Elindeki tabağı düşürebilir, bardağı kırabilir. Bir işin ucundan tuttuğunda basit hatalarla o işi daha da berbat edebilir. Aileler bu durumu genelde özensizlik, umursamazlık olarak yorumlar.

Halbuki ergenin bu sakarlık davranışı Őu mesajı vermektedir: “Bedenim hızlı bir büyüme ve gelişme içinde. Ancak bu büyüme ve gelişme orantılı olmuyor. Kollarım, ellerim, ayaklarım hepsi bir anda ve orantısız şekilde büyüyor. Bu nedenle de bedenimi kontrol etmekte zorlanıyorum. Bu da sakarlık olarak ortaya çıkıyor.”

Unutkanlık

Ergenlerde görülen diğer bir davranış da unutkanlıktır. Anne-babalar ergenlere verdikleri sorumluluğun genelde eksik ya da yanlış yerine getirildiğini görürler. Markete gidip de almasını gerekenleri eksik ve yanlış alan ergen sayısı çoktur. Bu nedenle defalarca markete gitmek zorunda bile kalabilir. Anahtar kaybetme, defteri ve giysileri çeşitli yerlerde unutma yine bu dönemde sıkça görülür.

Bu davranışı ile bir genç şöyle der: “Hayallerim, geleceğim, sevdalarım, spor, arkadaşlar, dersler, isteklerim düşünce dünyamı o kadar dolduruyor ki, onlarla boğuşurken kimi işleri aksatabiliyorum. Halbuki çocukken çok basit ve tek boyutlu düşünürdüm, şimdi ise hayatımda çok daha fazla değişken var ve zihnim bunlara ayak uydurmakta zorluk çekiyor.”

İstikrarsızlık

Ergenler istikrarsız davranış sergiler. Aynı olaya ve sözlere çok farklı tepkiler verebilir. Bir an için kahkahalarla gülerken, bir saat sonra hıçkırıklarla ağlayabilir. Anne-babasına bağırıp çağırdıktan bir süre sonra gelip sarılarak çok sevdiğini söyleyebilir. Kendisi için uygun gördüğü meslekleri sürekli değiştirirler. Bir hevesle bir kursa yazılıp, bir süre sonra kursa gitmekten vazgeçebilirler.

Bu durum anne-babalara Őu mesajı verir: “Açıķçası kendimi arayıp bulmak istiyorum, bu nedenle daldan dala sıcıyorum. Vücudumda sürekli hormon salgılanıyor, hayatımın her alanında hızlı bir değişim yaşanıyor ve ben buna ayak uyduramıyorum.”

Marka tutkusu

Ergenlerin ailelerini en çok zorladıkları konulardan biri de marka meraklarıdır. Giydikleri ayakkabıların, elbiselerin, sahip oldukları telefon ve takıların bir markaya ait olmasını isterler. Bu istekleri aile bütçesini zorlayıcı istekler şekline dönüşebilir ve bu istek yerine gelmediğinde aile içinde sürtüşmeye yol açabilirler.

Bu davranışı ile ergen Őu mesajı verir: “Ben toplum içinde bir birey olarak var olmak, fark edilmek istiyorum. Bunu yapmanın en kolay yollarından biri markalı ürünlere sahip olmak. Bu ürünlere sahip oldukça insanlar beni daha çabuk fark ediyorlar ve ben daha hızlı var

olabiliyorum. Önemli olanın kişinin kişiliği, insanlığı ve yaptıkları ile fark edilmek ve var olmak olduğunu zaman içinde öğreneceğim.”

Çözüm: Ergeni anlamaya çalışmak

Ergenler davranışları ile içinde yaşadıkları dönemin özelliklerini bizlere aktarıyorlar. Sözle söylemediklerini davranışları ile aktarıyorlar. Ailelere düşen görevse bu davranışların ardındaki ihtiyaçları ve dinamikleri fark etmek. Sonrasında ise o ihtiyaçların daha doğru şekilde yansıtılabilmesi için şefkat ve merhametle yol gösterici olmak.

Bu dönemde ergenin en çok ihtiyaç duyduğu şey şüphesiz eleştirilmek değil anlaşılmak. Ergen davranışlarının nasıl yönlendirileceğini ise bir sonraki yazıda ele alalım isterseniz. Çünkü eğitimden önce anlamak gelir ve karşımızdakini anlamadan onu eğitmek pek mümkün değildir.